سُورَةُ طه (مَكيّة)

بِسۡمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحۡمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ

طه ﴿١﴾ سەرنجی سەرەتای سوورەتی (البقرة) بدە. مَآ أَنزَلۡنَا عَلَيۡكَ ٱلۡقُرۡءَانَ لِتَشۡقَىٰٓ ﴿٢﴾ ئەی پێغەمبەرﷺ
ئێمە ئەو قورئانەمان دانەبەزاندووە بۆ سەر تۆ تاتووشی خەفەت و غەم و پەژارە ببیت. إِلَّا تَذۡكِرَةً لِّمَن يَخۡشَىٰ
﴿٣﴾ بەڵکو یادخەرەوەیە، بۆ ئەو کەسەی کە لە لێپرسینەوەی پەروەردگار دەترسێت. تَنزِيلًا مِّمَّنۡ خَلَقَ ٱلۡأَرۡضَ
وَٱلسَّمَٰوَٰتِ ٱلۡعُلَى ﴿٤﴾ قورئان، لەلایەن زاتێکەوە بەش بەش دابەزیووە، کە زەوی دروست کردووە و ئاسمانە
بڵندەکانی بەدی هێناوە. ٱلرَّحۡمَٰنُ عَلَى ٱلۡعَرۡشِ ٱسۡتَوَىٰ ﴿٥﴾ خوای میهرەبان بەسەر تەختی فەمانڕەوایەتی خۆیەوە
وەستاوە (عەرشی ئەو زاتە لە سەرو حەوت چین ئاسمانەوەیە و لەوێوە سەرپەرشتی هەموو بە دیهێنراوەکان
دەکات، سەرنجی لاپەڕە ٢٤٩ ئایەتی ژمارە /٢ الرعد). لَهُۥ مَا فِي ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَمَا فِي ٱلۡأَرۡضِ وَمَا بَيۡنَهُمَا وَمَا
تَحۡتَ ٱلثَّرَىٰ ﴿٦﴾ هەرچی لە ئاسمانەکان و هەرچی لە زەویداو هەرچی لە نێوانیاندا هەیە و هەرچی لە ژێر
خاکدایە (هەر هەمووی) خوا خاوەنیانە. وَإِن تَجۡهَرۡ بِٱلۡقَوۡلِ فَإِنَّهُۥ يَعۡلَمُ ٱلسِّرَّ وَأَخۡفَى ﴿٧﴾ خۆ ئەگەر بەئاشکرا
قسە بکەیت، ئەوە بێگومان ئەو زاتە بەنهێنی و لە نهێنیش پەنهانتر دەزانێت. ٱللَّهُ لَآ إِلَٰهَ إِلَّا هُوَۖ لَهُ ٱلۡأَسۡمَآءُ
ٱلۡحُسۡنَىٰ ﴿٨﴾ الله زاتێکە کە جگە لەو خوایەکی تر نیە، هەرچی ناوە پیرۆزو سیفاتە جوانەکان هەیە هەر
شایستەی ئەوە. وَهَلۡ أَتَىٰكَ حَدِيثُ مُوسَىٰٓ ﴿٩﴾ ئەی پێغەمبەر صلی الله علیه وسلم ئایا هەواڵی بەسەرهاتی
موسات پێگەیشتووە؟! إِذۡ رَءَا نَارًا فَقَالَ لِأَهۡلِهِ ٱمۡكُثُوٓاْ إِنِّيٓ ءَانَسۡتُ نَارًا لَّعَلِّيٓ ءَاتِيكُم مِّنۡهَا بِقَبَسٍ أَوۡ
أَجِدُ عَلَى ٱلنَّارِ هُدًى ﴿١٠﴾ کاتێک ئاگرێکی بینی (لە گەڕانەوەیدا بۆ میسر، لە شەوێکی ساردا، لە بیابانی
سینادا) بەخێزانە کەی وت: ئێوە لێرە بن، بەڕاستی من ئاگرێکم بەدی کردووە، (با بڕۆم) بەڵکو سەلکە
بزوتێکتان بۆ بهێنم، یان کەسێکم دەست بکەوێت ڕێنموویم بکات. فَلَمَّآ أَتَىٰهَا نُودِيَ يَٰمُوسَىٰٓ ﴿١١﴾ جا کاتێک
نزیکی ئاگرەکە بۆوە، بانگی لێکرا: ئەی موسا.. إِنِّيٓ أَنَا۠ رَبُّكَ فَٱخۡلَعۡ نَعۡلَيۡكَ إِنَّكَ بِٱلۡوَادِ ٱلۡمُقَدَّسِ طُوًى ﴿١٢﴾

دڵنیابە من پەروەردگاری تۆم، کەواتە پێڵاوەکانت دا بکەنە، چونکە بێگومان تۆ لە دۆڵی پیرۆزی - طوی-
دایت. وَأَنَا ٱخۡتَرۡتُكَ فَٱسۡتَمِعۡ لِمَا يُوحَىٰٓ ﴿١٣﴾ منیش هەڵم بژاردوویت (بۆ ڕابەرایەتی و پێغەمبەرایەتی) جا گوێ
بگرە بۆ ئەو شتانەی لە ڕێگەی وەحی و نیگاوە پێت ڕادەگەیەنرێت. إِنَّنِيٓ أَنَا ٱللَّهُ لَآ إِلَٰهَ إِلَّآ أَنَا۠ فَٱعۡبُدۡنِي
وَأَقِمِ ٱلصَّلَوٰةَ لِذِكۡرِيٓ ﴿١٤﴾ بەڕاستی هەر من (الله) م، من خوام، هیچ خوایەک نیە جگە لە من، کەواتە هەر
من بپەرستە و نوێژەکانیشت بەچاکی ئەنجام بدە، تا هەمیشە منت لە یاد بێت. إِنَّ ٱلسَّاعَةَ ءَاتِيَةٌ أَكَادُ
أُخۡفِيهَا لِتُجۡزَىٰ كُلُّ نَفۡسِۭ بِمَا تَسۡعَىٰ ﴿١٥﴾ بێگومان ڕۆژی قیامەت بەڕێوەیە و هەر دێت، نزیکە بیشارمەوە،
بۆ ئەوەی هەموو کەسێک بە گوێرەی کارو کردەوە و هەوڵ و کۆششی پاداشت بدرێتەوە. فَلَا يَصُدَّنَّكَ
عَنۡهَا مَن لَّا يُؤۡمِنُ بِهَا وَٱتَّبَعَ هَوَىٰهُ فَتَرۡدَىٰ ﴿١٦﴾ ئەی موسا : نەیەڵێت ئەو کەسانەی کە باوەڕیان بەقیامەت
نیە و شوێنی ئارەزووی خۆیان کەوتوون، (لەو ڕاستیە) وێڵت بکەن، چونکە ئەوسا تیادەچیت و زەرەر
دەکەیت. وَمَا تِلۡكَ بِيَمِينِكَ يَٰمُوسَىٰ ﴿١٧﴾ ئینجا خوای گەورە پرسی ئەی موسا: ئەی ئەوە چیە، بەدەستی
ڕاستەوە (گرتووتە). قَالَ هِيَ عَصَايَ أَتَوَكَّؤُاْ عَلَيۡهَا وَأَهُشُّ بِهَا عَلَىٰ غَنَمِي وَلِيَ فِيهَا مَـَٔارِبُ أُخۡرَىٰ ﴿١٨﴾
موسا وتی: ئەوە گۆچانەکەمە، خۆمی بەسەردا دەدەم و (دەیماڵم بەدرەختدا) تا گەڵا بوەرێنم بۆ مەڕەکانم، چەند
مەبەستێکی تریشم تێیدا هەیە. قَالَ أَلۡقِهَا يَٰمُوسَىٰ ﴿١٩﴾ خوا فەرمووی: دە فڕێی بدە ئەی موسا. فَأَلۡقَىٰهَا فَإِذَا
هِيَ حَيَّةٞ تَسۡعَىٰ ﴿٢٠﴾ جا هەر کە فڕێی دا، یەکسەر بوو بە مارێکی زیندوو، بەخێرایی دەجوڵایەوە. قَالَ خُذۡهَا
وَلَا تَخَفۡۖ سَنُعِيدُهَا سِيرَتَهَا ٱلۡأُولَىٰ ﴿٢١﴾ خوا فەرمووی: بیگرە و مەترسە، وەک ئەوسای خۆی لێدەکەینەوە.
وَٱضۡمُمۡ يَدَكَ إِلَىٰ جَنَاحِكَ تَخۡرُجۡ بَيۡضَآءَ مِنۡ غَيۡرِ سُوٓءٍ ءَايَةً أُخۡرَىٰ ﴿٢٢﴾ دەستیشت بخەرە ژێر باڵتەوە،
ئەو کاتە بەڕەنگی سپی و درەوشاوەیی دێتە دەرەوە، بێ ئەوەی عەیبدار ببێت، ئەوەش نیشانە و بەڵگەیەکی ترە.
لِنُرِيَكَ مِنۡ ءَايَٰتِنَا ٱلۡكُبۡرَى ﴿٢٣﴾ ئەم شتانە بۆ ئەوەیە تا هەندێک لە موعجیزە گەورەکانی خۆمانت نیشان
بدەین. ٱذۡهَبۡ إِلَىٰ فِرۡعَوۡنَ إِنَّهُۥ طَغَىٰ ﴿٢٤﴾ دە بچۆ بۆ لای فیرعەون چونکە بێگومان یاخی یە و لە سنوور
دەرچووە. قَالَ رَبِّ ٱشۡرَحۡ لِي صَدۡرِي ﴿٢٥﴾ موسا کەوتە نزا کردن وتی: پەروەردگارا سینە و دڵ و دەروونم

ئاسووده و گوشاد بکە. وَيَسِّرۡ لِيٓ أَمۡرِي ﴿٢٦﴾ ئیش و کارو هەوڵ و کۆششم بۆ ئاسان بکە. وَٱحۡلُلۡ عُقۡدَةٗ مِّن
لِّسَانِي ﴿٢٧﴾ گرێی زمانم بکەرەوە و زمانم گۆیا و پاراو بکە يَفۡقَهُواْ قَوۡلِي ﴿٢٨﴾ تا لە قسەو گوفتارو مەرامم تێ بگەن.
وَٱجۡعَل لِّي وَزِيرٗا مِّنۡ أَهۡلِي ﴿٢٩﴾ لە کەس و کاریشم هاوکار و یارمەتیدەرێکم بۆ بڕیاربدە. هَٰرُونَ أَخِي ﴿٣٠﴾ حەز
دەکەم هاروونی برام بێت، ٱشۡدُدۡ بِهِۦٓ أَزۡرِي ﴿٣١﴾ خوایە پشتمی پێ بەهێز بکە، وَأَشۡرِكۡهُ فِيٓ أَمۡرِي ﴿٣٢﴾ بیکە
هاوبەش و یاریدەدەرم، لەگەیاندنی (پەیامەکەتدا). كَيۡ نُسَبِّحَكَ كَثِيرٗا ﴿٣٣﴾ تا تەسبیحات و ستایشی تۆ زۆر
بکەین، وَنَذۡكُرَكَ كَثِيرًا ﴿٣٤﴾ زۆر یادی تۆش بکەین و ناوی تۆ بەرین. إِنَّكَ كُنتَ بِنَا بَصِيرٗا ﴿٣٥﴾ چونکە
بەڕاستی تۆ هەمیشە بینای بە حاڵی ئێمە، بە هەڵس و کەوتی ئێمە، بە هەموو شتێکی ئێمە. قَالَ قَدۡ أُوتِيتَ
سُؤۡلَكَ يَٰمُوسَىٰ ﴿٣٦﴾ خوای گەورەش فەرمووی: ئەی موسا هەموو داخوازیەکانت بەجێ یە و پەسەندە و
هەموویانت پێدرا. وَلَقَدۡ مَنَنَّا عَلَيۡكَ مَرَّةً أُخۡرَىٰٓ ﴿٣٧﴾ سوێند بەخوا بێگومان ئێمە جارێکی تریش منەتمان
ناوەتە سەر تۆو لای ڕەحمەتمان لێکردوویتەوە.. إِذۡ أَوۡحَيۡنَآ إِلَىٰٓ أُمِّكَ مَا يُوحَىٰٓ ﴿٣٨﴾ کاتێک ئێمە ئەوەی پێویست
بوو بەدایکت ڕابگەیەنرێت، پێیان گەیاند.. أَنِ ٱقۡذِفِيهِ فِي ٱلتَّابُوتِ فَٱقۡذِفِيهِ فِي ٱلۡيَمِّ فَلۡيُلۡقِهِ ٱلۡيَمُّ بِٱلسَّاحِلِ
يَأۡخُذۡهُ عَدُوّٞ لِّي وَعَدُوّٞ لَّهُۥۚ وَأَلۡقَيۡتُ عَلَيۡكَ مَحَبَّةٗ مِّنِّي وَلِتُصۡنَعَ عَلَىٰ عَيۡنِيٓ ﴿٣٩﴾ کە بیخەرە ناو تابوتێکی
تایبەتەوە، ئینجا بیخەرە دەریاوە، با دەریا بەرەو کەنار بیبات، تا سەرەنجام دوژمنەکەی من و دوژمنەکەی ئەو
بیگرێتەوە، خۆشەویستیم ڕژاند بەسەرتدا، تا لە ژێر چاودێری مندا گەورە ببیت. إِذۡ تَمۡشِيٓ أُخۡتُكَ فَتَقُولُ
هَلۡ أَدُلُّكُمۡ عَلَىٰ مَن يَكۡفُلُهُۥۖ فَرَجَعۡنَٰكَ إِلَىٰٓ أُمِّكَ كَيۡ تَقَرَّ عَيۡنُهَا وَلَا تَحۡزَنَۚ وَقَتَلۡتَ نَفۡسٗا فَنَجَّيۡنَٰكَ
مِنَ ٱلۡغَمِّ وَفَتَنَّٰكَ فُتُونٗاۚ فَلَبِثۡتَ سِنِينَ فِيٓ أَهۡلِ مَدۡيَنَ ثُمَّ جِئۡتَ عَلَىٰ قَدَرٖ يَٰمُوسَىٰ ﴿٤٠﴾ لەبیرت نەچێت
کاتێک خوشکەکەت دەڕۆیشت و چاودێری تۆی دەکرد، (لە نزیکی کۆشکی فیرعەونەوە، بینی گیریان
خواردووە بە دەستەوە) وتی: باشە، ئایا کەسێکتان پێ بڵێم تا بۆتان بەخێو بکات، ئەوسا تۆمان گەڕاندەوە بۆ
لای دایکت، تا چاوی ڕوون بێت و خەفەت نەخوات، (ئەوەبوو کە گەورە بوویت بەهەڵە) کەسێکت
کوشت، ئنجا ئێمە ڕزگارمان کردیت لە غەم و پەژارە، بە جۆرەها شێوە تۆمان تاقی کردۆتەوە، ئیتر ئەوەبوو

ساڵەها لەناو خەڵکی مەدینەدا مایتەوە، (بەشوانکاری ژیانی خۆتت بردە سەر) ئینجا ئەی موسا لەکاتی دیاری
کراودا هاتوویت (تا پەیامی ئێمە وەربگریت و ڕای بگەیەنیت)... وَٱصۡطَنَعۡتُكَ لِنَفۡسِي ﴿٤١﴾ جا چاک بزانە من
تۆم دروست کردووە بۆ خۆم، (تا پەیامی من ڕابگەیەنیت). ٱذۡهَبۡ أَنتَ وَأَخُوكَ بِـَٔايَٰتِي وَلَا تَنِيَا فِي ذِكۡرِي
﴿٤٢﴾ دەی بڕۆ خۆت و براکەت هاوڕێ لەگەڵ موعجیزەکانمدا، نەکەن لەگەیاندنی پەیامی مندا سستی و خاوی
بکەن. ٱذۡهَبَآ إِلَىٰ فِرۡعَوۡنَ إِنَّهُۥ طَغَىٰ ﴿٤٣﴾ هەردووکتان بچن بۆ لای فیرعەون، چونکە بەڕاستی ئەو لە سنوور
دەرچووە و لە مەرزی بەندایەتی ترازاوە.. فَقُولَا لَهُۥ قَوۡلٗا لَّيِّنٗا لَّعَلَّهُۥ يَتَذَكَّرُ أَوۡ يَخۡشَىٰ ﴿٤٤﴾ هەردووکتان
بەنەرمی و جوانی گفتوگۆی لەگەڵدا بکەن، بۆ ئەوەی یاداوەری وەربگرێت، یان ترسی (سزای ئێمە) لە
دەروونیدا جێ بگرێت. قَالَا رَبَّنَآ إِنَّنَا نَخَافُ أَن يَفۡرُطَ عَلَيۡنَآ أَوۡ أَن يَطۡغَىٰ ﴿٤٥﴾ موساو هاروون وتیان:
پەروەردگارا؛ ئێمە بەڕاستی دەترسین پەلامارمان بدات و لەناومان بەرێت (پێش ئەوەی پەیامەکەتی پێ
ڕابگەیەنین)، یان زیاتر سەرکەشیی بکات. قَالَ لَا تَخَافَآۖ إِنَّنِي مَعَكُمَآ أَسۡمَعُ وَأَرَىٰ ﴿٤٦﴾ خوای گەورە
فەرمووی: مەترسن من بەڕاستی لەگەڵتاندام، دەبیسم و دەبینم (نایەڵم دەستدرێژی بکاتە سەرتان). فَأۡتِيَاهُ
فَقُولَآ إِنَّا رَسُولَا رَبِّكَ فَأَرۡسِلۡ مَعَنَا بَنِيٓ إِسۡرَٰٓءِيلَ وَلَا تُعَذِّبۡهُمۡۖ قَدۡ جِئۡنَٰكَ بِـَٔايَةٖ مِّن رَّبِّكَۖ وَٱلسَّلَٰمُ عَلَىٰ
مَنِ ٱتَّبَعَ ٱلۡهُدَىٰٓ ﴿٤٧﴾ ئینجا بچن بۆ لای و پێی بڵێن: ئێمە هەردووکامان لەلایەن پەروەردگاری تۆوە ڕەوانە
کراوین، (باوەڕی پێ بهێنە) و نەوەی ئیسرائیلیش ئازاد بکە، با لە گەڵماندا بن، سزاو ئازاریان مەدە، بەڕاستی
ئێمە، هاوڕێ لەگەڵ موعجیزەی تایبەتی لە لایەن پەروەردگارتەوە ڕەوانەکراوین، سڵاویش لەسەر ئەو کەسانە بێت
کە شوێنی هیدایەت و ڕێبازی ڕاستەقینە کەوتوون. إِنَّا قَدۡ أُوحِيَ إِلَيۡنَآ أَنَّ ٱلۡعَذَابَ عَلَىٰ مَن كَذَّبَ وَتَوَلَّىٰ
﴿٤٨﴾ بێگومان ئێمە ئاگادارکراوین، کە سزاو ئازارو بەڵا لەسەر ئەوانەیە کە ڕاستیەکان بە درۆ دەزانن و پشتی تێ
دەکەن لێی یاخی دەبن. قَالَ فَمَن رَّبُّكُمَا يَٰمُوسَىٰ ﴿٤٩﴾ فیرعەون بە فیزەوە وتی: باشە ئەی موسا
پەروەردگاری ئێوە کێیە؟! قَالَ رَبُّنَا ٱلَّذِيٓ أَعۡطَىٰ كُلَّ شَيۡءٍ خَلۡقَهُۥ ثُمَّ هَدَىٰ ﴿٥٠﴾ موسا وتی: پەروەردگارمان
ئەو زاتەیە کە هەموو شتێکی بەتایبەتی و ڕێکو پێکی دروست کردووە، پاشان ڕێنموویی کردووە، تا بەچاکی

دەوری خۆی ببینێت و (لە خزمەتی ئادەمیزادا بێت). قَالَ فَمَا بَالُ ٱلْقُرُونِ ٱلْأُولَىٰ ﴿٥١﴾ فیرعەون وتی: ئەی
ئەو هەموو خەڵکەی کە لەوەو پێش تیاچوون، چیان لێهات و سەرەنجامیان چۆنە؟! قَالَ عِلْمُهَا عِندَ رَبِّي فِي
كِتَٰبٍۖ لَّا يَضِلُّ رَبِّي وَلَا يَنسَى ﴿٥٢﴾ موسا وتی: زانیاری ئەوانە، لای پەروەردگارمەو لە دۆسیەکانی (لوح
المحفوظ) دا پارێزراوە، پەروەردگاری من، هیچی لێ ون نابێت، هیچ شتێکیش فەرامۆش ناکات. ٱلَّذِي جَعَلَ
لَكُمُ ٱلْأَرْضَ مَهْدًا وَسَلَكَ لَكُمْ فِيهَا سُبُلًا وَأَنزَلَ مِنَ ٱلسَّمَآءِ مَآءً فَأَخْرَجْنَا بِهِۦٓ أَزْوَٰجًا مِّن نَّبَاتٍ
شَتَّىٰ ﴿٥٣﴾ ئەو زاتەی کە زەوی بۆ ئێوە بار هێناوە، وەکو لانکە و بێشکە (لەسەری دەحەوێنەوە)، هەروەها
جۆرەها ڕێگەی (زەمینی و ئاسمانی و هەوایی) تیادا بۆ فەراهەم هێناون، لە ئاسمانیشەوە باران دادەبەزێنێت، کە
بەهۆیەوە چاندەها جووت ڕووەکی پێ ڕواندووە. كُلُواْ وَٱرْعَوْاْ أَنْعَٰمَكُمْۚ إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَأٓيَٰتٍ لِّأُوْلِي ٱلنُّهَىٰ
﴿٥٤﴾ خەڵکینە بخۆن (لەو بەرهەم و بەرەکەتە)، ماڵاتەکانیشتان بلەوەڕێنن، بەڕاستی ئا لەو شتانەدا بەڵگەونیشانەی
زۆر هەیە بۆ کەسانی ژیرو هۆشمەند. ۞مِنْهَا خَلَقْنَٰكُمْ وَفِيهَا نُعِيدُكُمْ وَمِنْهَا نُخْرِجُكُمْ تَارَةً أُخْرَىٰ
﴿٥٥﴾ ئێمە ئێوەمان هەر لەم زەویە دروست کردووە، (دوای ماوەیەک) دەتانخەینەوە ناوی، پاشان جارێکی تر
دووبارە لەو زەویە دەرتان دەهێنینەوە (بۆ لێپرسینەوە و وەرگرتنی ئەو پاداشتەی کە شایستەن). وَلَقَدْ أَرَيْنَٰهُ
ءَايَٰتِنَا كُلَّهَا فَكَذَّبَ وَأَبَىٰ ﴿٥٦﴾ سوێند بە خوا بەڕاستی هەرچی بەڵگە و موعجیزە هەبوو نیشانی فیرعەونماندا
کەچی هەر هەمووی بەدرۆزانی و ئامادە نەبوو باوەڕ بهێنێت، بەڵکو هەر سەری باداو یاخی بوو. قَالَ أَجِئْتَنَا
لِتُخْرِجَنَا مِنْ أَرْضِنَا بِسِحْرِكَ يَٰمُوسَىٰ ﴿٥٧﴾ فیرعەون (بە نارەزاییەوە) وتی: ئەی موسا هاتووی بۆ لامان، تا
لەسەر زەوی خۆمان بە دەرکردنمان بدەیت و ئاوارەمان بکەیت، بەهۆی جادووگەریەکەتەوە؟! فَلَنَأْتِيَنَّكَ
بِسِحْرٍ مِّثْلِهِۦ فَٱجْعَلْ بَيْنَنَا وَبَيْنَكَ مَوْعِدًا لَّا نُخْلِفُهُۥ نَحْنُ وَلَآ أَنتَ مَكَانًا سُوًى ﴿٥٨﴾ کەواتە سوێند بێت
ئێمەش جادوویەکت بۆ دەهێنین وەک ئەوەی خۆت، جا شوێن و کاتێک بۆ ئێمەو بۆ خۆت دابنێ، نە ئێمە
سەرپێچی لێ بکەین نە تۆش، تا لە یەک شوێن و کاتدا دەستبەکار ببین لە شوێنێکی ڕێک و پێکدا. قَالَ

مَوْعِدُكُمْ يَوْمُ ٱلزِّينَةِ وَأَن يُحْشَرَ ٱلنَّاسُ ضُحًى ﴿٥٩﴾ موسا وتی: کاتی دیاریکراومان ڕۆژی ڕازاندنەوە بێت
لەکاتی چێشتەنگاودا خەڵکی کۆبکرێتەوە. فَتَوَلَّىٰ فِرْعَوْنُ فَجَمَعَ كَيْدَهُۥ ثُمَّ أَتَىٰ ﴿٦٠﴾ فیرعەون ئەو دانیشتنەی
بەجێ هێشت و هەرچی فێڵ و تەڵەکەی هەبوو خستیەکارو پاشان (لە کاتی دیاری کراودا) هات (بە لەخۆبایی
بوونەوە). قَالَ لَهُم مُّوسَىٰ وَيْلَكُمْ لَا تَفْتَرُوا۟ عَلَى ٱللَّهِ كَذِبًا فَيُسْحِتَكُم بِعَذَابٍ ۖ وَقَدْ خَابَ مَنِ ٱفْتَرَىٰ
﴿٦١﴾ موسا بە جادووگەرانی وت: هاوار لە ئێوە، نەکەن درۆ بە ناوی خواوە هەڵبەستن، (هاوەڵی بۆ بڕیار بدەن،
باوەڕ بە پێغەمبەران نەکەن) چونکە ئەو زاتە بەتوانایە بەبەڵایەک هەمووتان لەناو ببات و بتانفەوتێنێت، چونکە
بەڕاستی ئەو کەسەی کەشتی نارەوای هەڵبەستووە و پڕوپاگەندەی درۆی کردووە نائومێد و بێ هیواو ڕەنجەڕۆ
بووە. فَتَنَٰزَعُوٓا۟ أَمْرَهُم بَيْنَهُمْ وَأَسَرُّوا۟ ٱلنَّجْوَىٰ ﴿٦٢﴾ گوفتاری موسا کاری تێکردن کەوتنە باس و خواس لە
نێوان خۆیاندا و بەنهێنی چپ و هوڕیان دەست پێ کرد. قَالُوٓا۟ إِنْ هَٰذَٰنِ لَسَٰحِرَٰنِ يُرِيدَانِ أَن يُخْرِجَاكُم
مِّنْ أَرْضِكُم بِسِحْرِهِمَا وَيَذْهَبَا بِطَرِيقَتِكُمُ ٱلْمُثْلَىٰ ﴿٦٣﴾ هەندێک لە دارو دەستەی فیرعەون وتیان بە
(جادووگەران) بەڕاستی ئەم دوانە، دوو جادووگەرن و دەیانەوێت، لە وڵات و نیشتمانی خۆتان دەرتانپەڕێنن
بەهۆی جادووەکەیانەوە و ئەم ڕێگەو بەرنامە گرنگ و بەرزەی ئێوە لەناو بەرن... فَأَجْمِعُوا۟ كَيْدَكُمْ ثُمَّ
ٱئْتُوا۟ صَفًّا ۚ وَقَدْ أَفْلَحَ ٱلْيَوْمَ مَنِ ٱسْتَعْلَىٰ ﴿٦٤﴾ جا هەرچی تواناو دەسەڵات و جادوویەکتان هەیە بیخەنەکارو
یەک پارچە و یەک دەست، دەستبەکار بن، بێگومان ئەوەی ئەمڕۆ دەیباتەوە سەرفرازو سەرکەوتوو بەهرەمەندە!!
قَالُوا۟ يَٰمُوسَىٰٓ إِمَّآ أَن تُلْقِىَ وَإِمَّآ أَن نَّكُونَ أَوَّلَ مَنْ أَلْقَىٰ ﴿٦٥﴾ ئەوسا جادووگەران وتیان: ئەی موسا؛ یان
تۆ دەستبەکاربە و (دار عەسای خۆت) فڕێ بدە، یان ئێمە سەرەتا دەست پی دەکەین و فڕێی دەدەین؟ قَالَ
بَلْ أَلْقُوا۟ ۖ فَإِذَا حِبَالُهُمْ وَعِصِيُّهُمْ يُخَيَّلُ إِلَيْهِ مِن سِحْرِهِمْ أَنَّهَا تَسْعَىٰ ﴿٦٦﴾ موسا وتی: نەخێر؛ ئێوە لە پێشدا
دەست پێ بکەن، جا هەر دەستیان پێکرد پەت و گوریس و دارو چێوەکانیان وا دەهێنرایە بەرچاوی بەهۆی
جادوویانەوە، بێگومان وەک مار بەخێرایی دەڕوات. فَأَوْجَسَ فِى نَفْسِهِۦ خِيفَةً مُّوسَىٰ ﴿٦٧﴾ ئەوسا موسا
هەستی کرد بە ترسێک لە دڵ و دەروونیدا. قُلْنَا لَا تَخَفْ إِنَّكَ أَنتَ ٱلْأَعْلَىٰ ﴿٦٨﴾ ئێمەش نیگامان بۆ کرد وتمان:

مەترسە و دڵنیابە چونکە بەڕاستی هەر تۆ بەرزو سەرکەتوویت. وَأَلْقِ مَا فِي يَمِينِكَ تَلْقَفْ مَا صَنَعُوٓاْۖ إِنَّمَا
صَنَعُواْ كَيْدُ سَٰحِرٖۖ وَلَا يُفْلِحُ ٱلسَّاحِرُ حَيْثُ أَتَىٰ ﴿٦٩﴾ ئەوەش لەدەستی ڕاستتدایە (واتە عساکەت) فڕێی
بدە، هەرچی ئەوان کردوویانە دەیماشێتەوە و قووتی دەدات، چونکە بێگومان ئەوەی کردوویانە تەنها فێڵ و
تەڵەکەی جادووگەرە، جادووگەریش بۆ هەر کوێ بچێت و هەرچی بکات سەرکەتوو نابێت. فَأُلْقِيَ ٱلسَّحَرَةُ
سُجَّدٗا قَالُوٓاْ ءَامَنَّا بِرَبِّ هَٰرُونَ وَمُوسَىٰ ﴿٧٠﴾ ئەوسا ئیتر جادووگەران، خران بە ڕوودا و سوژدەیان برد بۆ
خوا (ڕاستییان بۆ دەرکەوت) وتیان: ئیتر ئێمە باوەڕێکی بەتینمان هێناوە بەپەروەردگاری هاروون و موسا. قَالَ
ءَامَنتُمْ لَهُۥ قَبْلَ أَنْ ءَاذَنَ لَكُمْۖ إِنَّهُۥ لَكَبِيرُكُمُ ٱلَّذِي عَلَّمَكُمُ ٱلسِّحْرَۖ فَلَأُقَطِّعَنَّ أَيْدِيَكُمْ
وَأَرْجُلَكُم مِّنْ خِلَٰفٖ وَلَأُصَلِّبَنَّكُمْ فِي جُذُوعِ ٱلنَّخْلِ وَلَتَعْلَمُنَّ أَيُّنَآ أَشَدُّ عَذَابٗا وَأَبْقَىٰ ﴿٧١﴾ فیرعەون
وتی: ئایا ئێوە هەر ئاوا باوەڕتان پێ هێنا پێش ئەوەی مۆڵەتتان بدەم و ڕازی بم؟ بەڕاستی دیارە موسا گەورە و
مامۆستاتانە و هەر ئەو فێری جادووگەری کردوون، شەرت بێت دەست و قاچتان بە پێچەوانەوە بقرتێنم و
هەڵتانواسم بەقەدی دارخورمادا ئەوسا چاک دەزانن کە کاممان (من، یان خوای موسا) سزامان توندو تیژو
بەردەوامە! قَالُواْ لَن نُّؤْثِرَكَ عَلَىٰ مَا جَآءَنَا مِنَ ٱلْبَيِّنَٰتِ وَٱلَّذِي فَطَرَنَاۖ فَٱقْضِ مَآ أَنتَ قَاضٍۖ إِنَّمَا تَقْضِي
هَٰذِهِ ٱلْحَيَوٰةَ ٱلدُّنْيَآ ﴿٧٢﴾ جادووگەرانی تاوێک لەمەوبەر، بەباوەڕێکی بەتینەوە وتیان :هەرگیز تازە باوی تۆ
نادەین بەسەر ئەم بەڵگە و نیشانانەدا کە بۆمان هاتووە سوێند بەو کەسەی کە دروستی کردووین، چیت
لەدەست دێت ئەنجامی بدە و درێغی مەکە، بەڕاستی تۆ هەر دەتوانیت ژیانی ئەم دنیایەمان لێ زەوت بکەیت.
إِنَّآ ءَامَنَّا بِرَبِّنَا لِيَغْفِرَ لَنَا خَطَٰيَٰنَا وَمَآ أَكْرَهْتَنَا عَلَيْهِ مِنَ ٱلسِّحْرِۗ وَٱللَّهُ خَيْرٞ وَأَبْقَىٰٓ ﴿٧٣﴾ ئێمە ئیتر
بەڕاستی باوەڕمان هێناوە بە پەروەردگارمان، تا لە گوناهەکانمان خۆش ببێت و لەو جادووگەریەش کە بە زۆر
پێت کردین، هەمیشە خوای گەورە لە هەموو کەس چاکترە و لە هەموو کەس پایەدارترو بەردەوامترە. إِنَّهُۥ مَن
يَأْتِ رَبَّهُۥ مُجْرِمٗا فَإِنَّ لَهُۥ جَهَنَّمَ لَا يَمُوتُ فِيهَا وَلَا يَحْيَىٰ ﴿٧٤﴾ ئێمە دڵنیاین لەوەی، کە ئەوەی بە تاوان و
گوناهەوە بگەڕێتەوە بۆ لای پەروەردگاری، بێگومان ئەوە دۆزەخ بۆی ئامادەیە کە نەدەمرێت تیایدا (تا لە سزا

ڕزگاری ببێت) نە دەژی (بە ئارامی و ئاسوودەیی). وَمَن يَأۡتِهِۦ مُؤۡمِنًا قَدۡ عَمِلَ ٱلصَّٰلِحَٰتِ فَأُوْلَٰٓئِكَ لَهُمُ
ٱلدَّرَجَٰتُ ٱلۡعُلَىٰ ﴿٧٥﴾ ئەو کەسەش بە ئیمانەوە بگەڕێتەوە بۆ لای و بەڕاستی کردەوە چاکەکانی ئەنجام دابێت،
ئەوە بۆ ئەوانە پلەو پایەی بەرزو بڵند ئامادەیە... جَنَّٰتُ عَدۡنٖ تَجۡرِي مِن تَحۡتِهَا ٱلۡأَنۡهَٰرُ خَٰلِدِينَ فِيهَاۚ
وَذَٰلِكَ جَزَآءُ مَن تَزَكَّىٰ ﴿٧٦﴾ بەهەشتی -عەدەن- کە باخەکەنی چڕو پڕە دەچنە ناوی، چەندەها ڕووبار بەژێر
درەختەکانیدا دەڕوات، هاوڕێ لەگەڵ ژیانی هەمیشەیی و نەبڕاوەدا، ئەوەش پاداشتی کەسێکە دڵ و دەروون
و ڕەوشتی خۆی خاوێن کردبێت. وَلَقَدۡ أَوۡحَيۡنَآ إِلَىٰ مُوسَىٰٓ أَنۡ أَسۡرِ بِعِبَادِي فَٱضۡرِبۡ لَهُمۡ طَرِيقٗا فِي ٱلۡبَحۡرِ
يَبَسٗا لَّا تَخَٰفُ دَرَكٗا وَلَا تَخۡشَىٰ ﴿٧٧﴾ دوای تێپەڕ بوونی چەند ساڵێک سوێند بە خوا بەڕاستی نیگامان بۆ
موسا کرد کە شەوڕەوی بکە بەبەندەکانم و ڕێگەیەکی وشکیان لە دەریادا بۆ دابین بکە و لەکاتێکدا ترسی ئەوەت
نی یە کە پێت بگەن و خەمی نوقم بوون تیاچوونیشت نی یە. فَأَتۡبَعَهُمۡ فِرۡعَوۡنُ بِجُنُودِهِۦ فَغَشِيَهُم مِّنَ ٱلۡيَمِّ
مَا غَشِيَهُمۡ ﴿٧٨﴾ ئەوسا فیرعەون بە سەربازانیەوە شوێنیان کەوتن، کوتوپڕ لەناو ئاوەکەدا شەپۆلی دەریا دای
بەسەریانداو هەموویانی داپۆشی بەچ داپۆشینێک! وَأَضَلَّ فِرۡعَوۡنُ قَوۡمَهُۥ وَمَا هَدَىٰ ﴿٧٩﴾ فیرعەونیش قەوم و
گەلەکەی خۆی گومڕا کردو ڕێنمووی نەکردن. يَٰبَنِيٓ إِسۡرَٰٓءِيلَ قَدۡ أَنجَيۡنَٰكُم مِّنۡ عَدُوِّكُمۡ وَوَٰعَدۡنَٰكُمۡ
جَانِبَ ٱلطُّورِ ٱلۡأَيۡمَنَ وَنَزَّلۡنَا عَلَيۡكُمُ ٱلۡمَنَّ وَٱلسَّلۡوَىٰ ﴿٨٠﴾ پاشان خوا؛ ڕوو بە نەوەی ئیسرائیل
دەفەرموێت : ئەی نەوەی ئیسرائیل بێگومان ئێمە ئێوەمان لە دەست دوژمنەکەتان ڕزگار کردو بەڵێنیشمان دانێ
کە لای ڕاستی کێوی طوردا (پەیمانتان لێ وەربگرین)، گەزۆ و شەلاقەشمان بۆ دابین کردن. كُلُواْ مِن طَيِّبَٰتِ
مَا رَزَقۡنَٰكُمۡ وَلَا تَطۡغَوۡاْ فِيهِ فَيَحِلَّ عَلَيۡكُمۡ غَضَبِيۖ وَمَن يَحۡلِلۡ عَلَيۡهِ غَضَبِي فَقَدۡ هَوَىٰ ﴿٨١﴾ بخۆن
لەو ڕزق و ڕۆزیە پاک و چاکانەی کە پێمان بەخشیوون و زیادڕەوی و گوناهکاری و فێڵ و تەڵەکەی تیدا
مەکەن، بۆ ئەوەی خەشم و قینی من داتاننەگرێتەوە، بێگومان ئەوەی خەشم و قینی من دایبگرێت، ئەوە ئیتر
کەوتووە و تیاچووە. وَإِنِّي لَغَفَّارٞ لِّمَن تَابَ وَءَامَنَ وَعَمِلَ صَٰلِحٗا ثُمَّ ٱهۡتَدَىٰ ﴿٨٢﴾ دڵنیاش بن بەڕاستی من
زۆر لێخۆش بووم لە کەسەی کە تەوبە دەکات و باوەڕ دەهێنێت و کاروکردەوەی چاکە دەکات، لەوەودوا (تا دوا

هەناسەی ژیانی) بەردەوام دەبێت لەسەر ئەو ڕێبازە. ۞ وَمَآ أَعۡجَلَكَ عَن قَوۡمِكَ يَٰمُوسَىٰ ﴿٨٣﴾ لەوەودوا
موسا خۆی گەیاندە کێوی طور، خوای گەورە لێی پرسی: ئەی موسا بۆچی تۆ پەلەت کردو قەومەکەت بەجێ
هێشت. قَالَ هُمۡ أُوْلَآءِ عَلَىٰٓ أَثَرِي وَعَجِلۡتُ إِلَيۡكَ رَبِّ لِتَرۡضَىٰ ﴿٨٤﴾ موسا وتی: ئەوان لەسەر ڕێبازی من
دەڕۆن، (بەڵام من ئارەزوومەندی گفتوگۆت بووم) بۆیە بەپەلە هاتم تا تۆ ئەی پەروەردگارم لێم ڕازی بیت
(فەرمانە پیرۆزەکانت وەربگرم). قَالَ فَإِنَّا قَدۡ فَتَنَّا قَوۡمَكَ مِنۢ بَعۡدِكَ وَأَضَلَّهُمُ ٱلسَّامِرِيُّ ﴿٨٥﴾ پەروەرردگار
فەرمووی: بێگومان ئێمە قەومەکەتمان لە دوای هاتنی تۆ تاقیکردەوە (کەچی سەرکەتوو نەبوون، باوەڕ دامەزراو
نەبوون) کابرای سامیری گومڕای کردن. فَرَجَعَ مُوسَىٰٓ إِلَىٰ قَوۡمِهِۦ غَضۡبَٰنَ أَسِفٗاۚ قَالَ يَٰقَوۡمِ أَلَمۡ يَعِدۡكُمۡ
رَبُّكُمۡ وَعۡدًا حَسَنًاۚ أَفَطَالَ عَلَيۡكُمُ ٱلۡعَهۡدُ أَمۡ أَرَدتُّمۡ أَن يَحِلَّ عَلَيۡكُمۡ غَضَبٞ مِّن رَّبِّكُمۡ فَأَخۡلَفۡتُم
مَّوۡعِدِي ﴿٨٦﴾ پاشان موسا گەڕایەوە بۆ ناو قەومەکەی، بەتووڕەیی و داخ و خەفەتێکی زۆرەوە، وتی: ئەی
قەومەکەم، مەگەر پەروەردگارتان بەڵێنی چاکی نەدابوونێ (کە سەرفرازتان بکات لە دنیاو قیامەتدا) ئایا ئەو بەڵێن
و پەیمانە زۆری پێچووە؟ یاخود ویستتان خەشم و قین لەلایەن پەروەردگارتانەوە دابارێت بەسەرتاندا، بۆیە
ئیتر ئەو بەڵێنەی دابووتان بە من نەتان بردەسەر (کە پابەندی یەکخواناسی بن؟!). قَالُواْ مَآ أَخۡلَفۡنَا مَوۡعِدَكَ
بِمَلۡكِنَا وَلَٰكِنَّا حُمِّلۡنَآ أَوۡزَارٗا مِّن زِينَةِ ٱلۡقَوۡمِ فَقَذَفۡنَٰهَا فَكَذَٰلِكَ أَلۡقَى ٱلسَّامِرِيُّ ﴿٨٧﴾ خەڵکەکە وتیان: ئێمە
سەرپێچی کردنمان لە بەڵێنەکەی تۆ بەئارەزووی خۆمان نەبووە، حەزمان لە سەرپێچی نەکردووە، بەڵام ئێمە زێرو
زیوێکی زۆری - قبطی- یەکان درابوو بەسەرماندا، جا ئیتر فڕێمانداو سامیریش بەو شێوەیە فڕێیدا.. فَأَخۡرَجَ
لَهُمۡ عِجۡلٗا جَسَدٗا لَّهُۥ خُوَارٞ فَقَالُواْ هَٰذَآ إِلَٰهُكُمۡ وَإِلَٰهُ مُوسَىٰ فَنَسِيَ ﴿٨٨﴾ بەو زێرو زیوە پەیکەری
گوێرەکەیەکی بۆ دروست کردن (جارجار) بۆڕەیەکی دەکرد، (سامیری و بێ دینەکان بێ شەرمانە) وتیان: ئەمە
خوای ئێوە و خوای موسایە، ئەو لە بیری چووە و (بەشوێنیدا دەگەڕێت). أَفَلَا يَرَوۡنَ أَلَّا يَرۡجِعُ إِلَيۡهِمۡ قَوۡلٗا
وَلَا يَمۡلِكُ لَهُمۡ ضَرّٗا وَلَا نَفۡعٗا ﴿٨٩﴾ جا ئایا ئەو نەفامانە نازانن ئەو گوێرەکەیە وەڵامی هیچ قسەیەکیان ناداتەوە؛
هیچ زەرەر، یان قازانجێکی بۆتان نیە؟! وَلَقَدۡ قَالَ لَهُمۡ هَٰرُونُ مِن قَبۡلُ يَٰقَوۡمِ إِنَّمَا فُتِنتُم بِهِۦۖ وَإِنَّ رَبَّكُمُ

ٱلرَّحۡمَٰنُ فَٱتَّبِعُونِي وَأَطِيعُوٓاْ أَمۡرِي ﴿٩٠﴾ بێگومان پێشتریش هاروون پێی وتن: ئەی قەومی من؛ ئێوە بەم
گوێرەکە زێرینە تووشی تاقیکردنەوەیەکی سەخت بوون و تیایدا دەرنەچوون، دڵنیابن کە پەروەردگارتان خوایەکی
میهرەبانە، شوێنی من بکەون و گوێڕایەڵی فەرمانی من بن. قَالُواْ لَن نَّبۡرَحَ عَلَيۡهِ عَٰكِفِينَ حَتَّىٰ يَرۡجِعَ إِلَيۡنَا
مُوسَىٰ ﴿٩١﴾ کەچی وتیان: هەرگیز وازی لێ ناهێنین و بەدەوریدا دێین و دەیپەرستین هەتا موسا خۆی
دەگەڕێتەوە!! قَالَ يَٰهَٰرُونُ مَا مَنَعَكَ إِذۡ رَأَيۡتَهُمۡ ضَلُّوٓاْ ﴿٩٢﴾ موسا، کە گەڕایەوە بە تووڕەییەوە وتی: ئەی
هاروون، چی وای لێ کردیت (بێ دەنگ بیت) و هیچ نەکەیت، کاتێک بینیتن ئاوا گومرا بوون؟ أَلَّا تَتَّبِعَنِۖ
أَفَعَصَيۡتَ أَمۡرِي ﴿٩٣﴾ چی وای لێ کردیت پەیڕەوی من نەکەیت؟! ئایا لە فەرمانی من یاخی بوویت؟! قَالَ
يَبۡنَؤُمَّ لَا تَأۡخُذۡ بِلِحۡيَتِي وَلَا بِرَأۡسِيٓۖ إِنِّي خَشِيتُ أَن تَقُولَ فَرَّقۡتَ بَيۡنَ بَنِيٓ إِسۡرَٰٓءِيلَ وَلَمۡ تَرۡقُبۡ قَوۡلِي ﴿٩٤﴾
هاروون وتی: کوڕی دایکم (بۆ ئەوەی سۆزی بجوڵێنێت) ڕیشم مەگرە و قژم ڕامەکێشە، (من بۆیە زۆر لەسەری
نەچووم) بێگومان ترسام دوایی پێم بڵێیت: تۆ جیاوازیت خستە ناو نەتەوەی ئیسرائیلەوە و گوێت بەقسەی من
نەدا. قَالَ فَمَا خَطۡبُكَ يَٰسَٰمِرِيُّ ﴿٩٥﴾ ئنجا موسا ڕووی کردە کابرای سامیری وتی: ئەی سامیری، ئەوکارە
خەتەرناکە چی یە کە ئەنجامت داوە؟ (ئەم پیلان و تەڵەکە و فێڵە چی یە دروستت کردووە)؟! قَالَ بَصُرۡتُ
بِمَا لَمۡ يَبۡصُرُواْ بِهِۦ فَقَبَضۡتُ قَبۡضَةٗ مِّنۡ أَثَرِ ٱلرَّسُولِ فَنَبَذۡتُهَا وَكَذَٰلِكَ سَوَّلَتۡ لِي نَفۡسِي ﴿٩٦﴾ سامیری
وتی: ئەوەی من بینیم، ئەوان نەیانبینی، من مشتێکم لە شوێن پێی (ئەسپەکەی) جوبرەئیل هەڵگرت و فڕێمدایە
ناو پەیکەرەکەوە، بەو شێوەیە نەفسی بەدکردارم ئەو کارەی پێکردم (یاخود دەگونجێت سامیری درۆ بکات، تا
خۆی لە خەشمی حەزرەتی موسا ڕزگار بکات و جادوویەکی ئەنجام دابێت). قَالَ فَٱذۡهَبۡ فَإِنَّ لَكَ فِي ٱلۡحَيَوٰةِ
أَن تَقُولَ لَا مِسَاسَۖ وَإِنَّ لَكَ مَوۡعِدٗا لَّن تُخۡلَفَهُۥۖ وَٱنظُرۡ إِلَىٰٓ إِلَٰهِكَ ٱلَّذِي ظَلۡتَ عَلَيۡهِ عَاكِفٗاۖ لَّنُحَرِّقَنَّهُۥ
ثُمَّ لَنَنسِفَنَّهُۥ فِي ٱلۡيَمِّ نَسۡفًا ﴿٩٧﴾ موسا بە سامیری (وت: دەبڕۆ تا ماوی لە ژیاندا) هەر کەسێک نزیکت
کەوتەوە دەبێت (بڵێیت: بە هیچ شێوەیەک بەریەککەوتن نی یە (دیارە کە دەست هەرکەسی بەربکەوتبێت
تووشی ئازارێکی زۆر بووە)، دڵنیاش بە کە کاتێکی تریشت بۆ دیاری کراوە، کە هەرگیز ناتوانیت لێی دەرباز

بیت، سەرنجی خواکەشت بدە کە بەدەوریدا دەسوڕایتەوە و دەتپەرست، دەبێت بیسوتێنین و هەلا هەلای
بکەین و بیخەینە ناو دەریاوە. إِنَّمَآ إِلَٰهُكُمُ ٱللَّهُ ٱلَّذِى لَآ إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ ۚ وَسِعَ كُلَّ شَىْءٍ عِلْمًا ﴿٩٨﴾ خەڵكینە:
ئێوە دڵنیابن کە پەروەردگارتان تەنها زاتی (الله) یە، جگە لەو خوایەکی تر نیە، زانیاری و زانستی ئەو زاتە
هەموو شتێکی گرتۆتەوە. كَذَٰلِكَ نَقُصُّ عَلَيْكَ مِنْ أَنۢبَآءِ مَا قَدْ سَبَقَ ۚ وَقَدْ ءَاتَيْنَٰكَ مِن لَّدُنَّا ذِكْرًا ﴿٩٩﴾
ئەی محمد (ﷺ): ئێمە بێگومان ئا بەو شێوەیە هەندێک لە بەسەرهاتی ئەوانەی ڕابرووود بۆت دەگێرینەوە، دڵنیابە
ئێمە لەلایەن خۆمانەوە قورئانمان پێ بەخشیوویت کە یاداوەری بێت لە هەموو ڕوویەکەوە. مَّنْ أَعْرَضَ عَنْهُ
فَإِنَّهُۥ يَحْمِلُ يَوْمَ ٱلْقِيَٰمَةِ وِزْرًا ﴿١٠٠﴾ ئەوەی پشتی تێ کردبێت، ئەوە بێگومان لە ڕۆژی قیامەتدا کۆڵێک گوناهـ
هەڵدەگرێت. خَٰلِدِينَ فِيهِ ۖ وَسَآءَ لَهُمْ يَوْمَ ٱلْقِيَٰمَةِ حِمْلًا ﴿١٠١﴾ ئەو جۆرە کەسانە لەناو سزادا بۆ هەمیشە
دەمێننەوە، ئای چەند خراپە ئەو کۆڵە قورسەی کە لە قیامەتدا بەکۆڵیانەوەیە. يَوْمَ يُنفَخُ فِى ٱلصُّورِ ۚ وَنَحْشُرُ
ٱلْمُجْرِمِينَ يَوْمَئِذٍ زُرْقًا ﴿١٠٢﴾ ڕۆژێک دێت فوو دەکرێت بە - صور- دا، ئەو ڕۆژە تاوانباران چاویان کوێرەو
شین هەڵگەڕاوە (دیمەنێکی ناشرین و سامناکیان هەیە). يَتَخَٰفَتُونَ بَيْنَهُمْ إِن لَّبِثْتُمْ إِلَّا عَشْرًا ﴿١٠٣﴾ بەچپەو
سرتە بەیەک دەڵێن: تەنها دە شەو نەبێت؛ (لە دنیادا یان لە جیهانی بەرزەخدا) هیچی تریان پێچووە. نَّحْنُ أَعْلَمُ
بِمَا يَقُولُونَ إِذْ يَقُولُ أَمْثَلُهُمْ طَرِيقَةً إِن لَّبِثْتُمْ إِلَّا يَوْمًا ﴿١٠٤﴾ ئێمە چاک دەزانین سەرەنجام چی دەڵێن چونکە
ژیرترین و وریاترینیان دەڵێت: تەنها ڕۆژێک نەبێت هیچی ترتان پێ نەچووە!! وَيَسْـَٔلُونَكَ عَنِ ٱلْجِبَالِ فَقُلْ
يَنسِفُهَا رَبِّى نَسْفًا ﴿١٠٥﴾ پرسیارت لێدەکەن دەربارەی کێوەکان (کە لە بەرپا بوونی قیامەتدا چیان بەسەر دێت)،
ئەی محمد (ﷺ) تۆ پێیان بڵێ: پەروەردگارم هەڵی دەتەکێنێت و وردو خاشی دەکات... فَيَذَرُهَا قَاعًا صَفْصَفًا
﴿١٠٦﴾ جا پەرش و بڵاوی دەکاتەوە و دەیکاتە زەویەکی پان و تەخت و بەرین وازی لێ دەهێنێت و بەجێ
دەهێڵێت. لَّا تَرَىٰ فِيهَا عِوَجًا وَلَآ أَمْتًا ﴿١٠٧﴾ هیچ خوارو خێچی و بەرزی و نزمیەک لەسەر ڕووکاری
نابینیت. يَوْمَئِذٍ يَتَّبِعُونَ ٱلدَّاعِىَ لَا عِوَجَ لَهُۥ ۖ وَخَشَعَتِ ٱلْأَصْوَاتُ لِلرَّحْمَٰنِ فَلَا تَسْمَعُ إِلَّا هَمْسًا ﴿١٠٨﴾

يَوۡمَئِذٖ لَّا تَنفَعُ ٱلشَّفَٰعَةُ إِلَّا مَنۡ أَذِنَ لَهُ ٱلرَّحۡمَٰنُ وَرَضِيَ لَهُۥ قَوۡلٗا ١٠٩ لەو ڕۆژەدا هەموو خەڵكی شوێنی
جاڕدەری كۆكردنەوە دەكەون، هیچ سەرپێچی و لاریەک ناكرێت، هەموو دەنگەكان لەبەر پەروەردگاری
میهرەبان نزمن و بەهێواشی دەدوێن، تەنها چپە و سرتەیەكی كەم نەبێت هیچی تر نابیستیت. يَعۡلَمُ مَا بَيۡنَ
أَيۡدِيهِمۡ وَمَا خَلۡفَهُمۡ وَلَا يُحِيطُونَ بِهِۦ عِلۡمٗا ١١٠ خوا بە هەموو ئەو شتانە دەزانێت (كە لە قیامەتدا)
چاوەڕێیانەو بە هەموو ئەو شتانەی (كە لە دنیادا) ئەنجامیان داوە و ئەو خەڵكە هەرگیز ناتوانن ئاگاداری
زانست و زانیاری بێ سنووری ئەو زاتە ببەن. ۞ وَعَنَتِ ٱلۡوُجُوهُ لِلۡحَيِّ ٱلۡقَيُّومِۖ وَقَدۡ خَابَ مَنۡ حَمَلَ ظُلۡمٗا
١١١ هەرچی ڕووخسارەكانە (لە ڕۆژو قیامەتدا) ملكەچ و فەرمانبەردارن، بۆ ئەو زاتەی كەهەمیشە زیندووە و
دەسەڵاتی بێ سنووری هەیە، بێگومان ئەوەی ستەمی كردووە، ڕەنج بەخەسارو نائومێدو بێ هیوایە. وَمَن
يَعۡمَلۡ مِنَ ٱلصَّٰلِحَٰتِ وَهُوَ مُؤۡمِنٞ فَلَا يَخَافُ ظُلۡمٗا وَلَا هَضۡمٗا ١١٢. ئەوەش كە كارو كردووە چاكەكان
ئانجام دەدات و لەكاتێكدا ئیمانداریش بووبێت، ئەوە ئیتر ناترسێت لەوەی ستەمی لێ بكرێت یان مافی پێشێل
بكرێت. وَكَذَٰلِكَ أَنزَلۡنَٰهُ قُرۡءَانًا عَرَبِيّٗا وَصَرَّفۡنَا فِيهِ مِنَ ٱلۡوَعِيدِ لَعَلَّهُمۡ يَتَّقُونَ أَوۡ يُحۡدِثُ لَهُمۡ ذِكۡرٗا ١١٣
ئا بەو شێوەیە ئێمە قورئانێكی عەرەبی و پاراو و ڕەوانمان دابەزاندووە و جۆرەها هەڕەشەمان تیادا باس
كردووە، بۆ ئەوەی لە خوا بترسن و یاخود ببێتە هۆی ئەوەی كە یاداوەریان تێدا بەدی بهێنێت. فَتَعَٰلَى ٱللَّهُ
ٱلۡمَلِكُ ٱلۡحَقُّۗ وَلَا تَعۡجَلۡ بِٱلۡقُرۡءَانِ مِن قَبۡلِ أَن يُقۡضَىٰٓ إِلَيۡكَ وَحۡيُهُۥۖ وَقُل رَّبِّ زِدۡنِي عِلۡمٗا ١١٤ خوای
گەورە زۆر پایە بەرزو بڵندە و پاشای بە حەق و ڕاستەقینەیە، (ئەی محمد ﷺ) نەكەیت لە خوێندنی قورئاندا
پەلە بكەیت: لە پێش ئەوەی وەحی و نیگای ئەو قورئانە تەواو ببێت بۆ لای تۆ (چونكە ئێمە نایەڵین فەرامۆشی
بكەیت) نزا بكە و بشڵێ: پەروەردگارا، بەردەوام زانست و زانیاری زۆرترو زیاترم پێ ببەخشە. وَلَقَدۡ عَهِدۡنَآ
إِلَىٰٓ ءَادَمَ مِن قَبۡلُ فَنَسِيَ وَلَمۡ نَجِدۡ لَهُۥ عَزۡمٗا ١١٥ سوێند بەخوا بێگومان ئێمە پێشتر پەیمانمان لە ئادەم وەرگرت
(كە نزیكی درەختی قەدەغە كراو نەكەوێت) كەچی بیری چوو، بە مەرجێک نەمانبینی پێشتر بڕیاری كردنی ئەو
سەرپێچییە بدات. وَإِذۡ قُلۡنَا لِلۡمَلَٰٓئِكَةِ ٱسۡجُدُواْ لِأٓدَمَ فَسَجَدُوٓاْ إِلَّآ إِبۡلِيسَ أَبَىٰ ١١٦ سەردەمێک

بەفریشتەکانمان وت: سوژدە بەرن بۆ ئادەم، هەموو سوژدەیان برد، جگە لە ئیبلیس کە سەرسەخت و یاخی
بوو. فَقُلْنَا يَـٰٓـَٔادَمُ إِنَّ هَـٰذَا عَدُوٌّ لَّكَ وَلِزَوْجِكَ فَلَا يُخْرِجَنَّكُمَا مِنَ ٱلْجَنَّةِ فَتَشْقَىٰٓ ﴿١١٧﴾ جا وتمان: ئەی
ئادەم، بەڕاستی ئەم (ئیبلیسە) دوژمنی خۆت و هاوسەرەکەتە، وریابن لە بەهەشت بەدەرکردنتان نەدات، بە
هۆیەوە تووشی ناخۆشی و نەگبەتی و دەربەدەری ببن. إِنَّ لَكَ أَلَّا تَجُوعَ فِيهَا وَلَا تَعْرَىٰ ﴿١١٨﴾ دڵنیاشبە تۆ لە
بەهەشتدا نەبرسیت دەبێت نەرووت و ڕەجاڵ دەبیت و... وَأَنَّكَ لَا تَظْمَؤُا۟ فِيهَا وَلَا تَضْحَىٰ ﴿١١٩﴾ نەتینووشت
دەبێت و نەگەرماش زۆرت بۆ دەهێنێت. فَوَسْوَسَ إِلَيْهِ ٱلشَّيْطَـٰنُ قَالَ يَـٰٓـَٔادَمُ هَلْ أَدُلُّكَ عَلَىٰ شَجَرَةِ ٱلْخُلْدِ
وَمُلْكٍ لَّا يَبْلَىٰ ﴿١٢٠﴾ جا شەیتان گومانی خستە دڵیەوە و پێی وت: ئەی ئادەم پێت بڵێم و نیشانت بدەم
درەختی نەمری و موڵک و دارایییەک کە بەسەرناچێت کامەیە؟!! فَأَكَلَا مِنْهَا فَبَدَتْ لَهُمَا سَوْءَٰتُهُمَا
وَطَفِقَا يَخْصِفَانِ عَلَيْهِمَا مِن وَرَقِ ٱلْجَنَّةِ ۚ وَعَصَىٰٓ ءَادَمُ رَبَّهُۥ فَغَوَىٰ ﴿١٢١﴾ شەیتان هەر کۆڵی نەدا تا فریوی
دان) هەردووکیان لە بەروبوومی درەختەکەیان خوارد (ئیتر جل و بەرگ و پۆشاکیان داماڵرا)، عەیب و عاریان
دەرکەوت، بەپەلە هەوڵیاندا بەگەڵای درەختەکانی بەهەشت (خۆیان داپۆشن) ئابەو شێوەیە ئادەم یاخی بوو لە
پەروەردگاری و فریوی خواردو ڕێگای لێ تێکچوو، پاشان پەروەردگاری هەڵی بژارد و (کردی بە پێغەمبەر)
تەوبەی لێ وەرگرت و هیدایەت و ڕێنموویی کرد. ثُمَّ ٱجْتَبَـٰهُ رَبُّهُۥ فَتَابَ عَلَيْهِ وَهَدَىٰ ﴿١٢٢﴾ پاشان
پەروەردگاری هەڵیبژارد بۆ پێغەمبەریتی و لەخۆی نزیک خستەوەو تەوبەشی لێ وەرگرت و شارەزا و ڕێنمایی
کرد، بۆ پارانەوەو داوا کردنی لێخۆشبوون. قَالَ ٱهْبِطَا مِنْهَا جَمِيعًۢا ۖ بَعْضُكُمْ لِبَعْضٍ عَدُوٌّ ۖ فَإِمَّا يَأْتِيَنَّكُم
مِّنِّى هُدًى فَمَنِ ٱتَّبَعَ هُدَاىَ فَلَا يَضِلُّ وَلَا يَشْقَىٰ ﴿١٢٣﴾ ئەوسا خوای گەورە فەرمانیدا وتی: ئیتر هەردووکتان
لە بەهەشت دابەزن بەگشتی، هەندێکتان دەبنە دوژمنی هەندێکتان، جا ئەگەر هیدایەت و ڕێنموویی من بۆ
ئێوە هات، ئەوەی شوێنی بەرنامەکەم بکەوێت، نەگومڕا دەبێت، نە ناخۆشی و ناڕەحەتی و ناسۆر دێتە ڕێی.
وَمَنْ أَعْرَضَ عَن ذِكْرِى فَإِنَّ لَهُۥ مَعِيشَةً ضَنكًا وَنَحْشُرُهُۥ يَوْمَ ٱلْقِيَـٰمَةِ أَعْمَىٰ ﴿١٢٤﴾ ئەوەیش ڕوو
وەربگێڕێت لە بەرنامە و یادی من پشتی تێ بکات، بێگومان بۆ ئەو جۆرە کەسانە ژیانێکی ترش و تاڵ و
ناخۆش پێش دێت، لە ڕۆژی قیامەتیشدا بەکوێری حەشری دەکەین.. قَالَ رَبِّ لِمَ حَشَرْتَنِىٓ أَعْمَىٰ وَقَدْ

كُنتُ بَصِيرٗا ﴿١٢٥﴾ ئەو جۆرە کەسە دەڵێت: ئەی پەروەردگار بۆ بەکوێری حەشرت کردم خۆ من کاتی خۆی
چاوساغ و بینا بووم. قَالَ كَذَٰلِكَ أَتَتۡكَ ءَايَٰتُنَا فَنَسِيتَهَاۖ وَكَذَٰلِكَ ٱلۡيَوۡمَ تُنسَىٰ ﴿١٢٦﴾ لە وەڵامدا خوا
دەفەرموێت: تۆ ئا بەو شێوەیە بوویت (کوێر بوویت لە ئاستی) ئایەت و بەڵگەکانی ئێمەدا کاتێک پێت
ڕادەگەیەنرا، ئێمەش ئەمڕۆ ئاوا مامەڵەی کەسێکی لەبیر کراوت لەگاڵدا دەکەین (لە سزاو ئازاردا دەهێڵرێیتەوە).
وَكَذَٰلِكَ نَجۡزِي مَنۡ أَسۡرَفَ وَلَمۡ يُؤۡمِنۢ بِـَٔايَٰتِ رَبِّهِۦۚ وَلَعَذَابُ ٱلۡأٓخِرَةِ أَشَدُّ وَأَبۡقَىٰٓ ﴿١٢٧﴾ ئا بەو شێوەیە، تۆڵە
دەکەینەوە لەو کەسەی کە لە سنوور دەترازێت و باوەڕ بەئایەت و فەرمانەکانی پەروەردگاری ناهێنێت،
بێگومان سزای قیامەت زۆر سەخت ترو بەردەوامترە (لە سزای دنیا). أَفَلَمۡ يَهۡدِ لَهُمۡ كَمۡ أَهۡلَكۡنَا قَبۡلَهُم
مِّنَ ٱلۡقُرُونِ يَمۡشُونَ فِي مَسَٰكِنِهِمۡۚ إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَأٓيَٰتٖ لِّأُوْلِي ٱلنُّهَىٰ ﴿١٢٨﴾ ئایا بۆیان ڕوون نەبۆتەوە کە
چەندەها نەوەمان پێش ئەمان لەناو بردووە، بەناو شوێنەوارو ماڵ و حاڵیاندا هاتوچۆ دەکەن، بەڕاستی ئا لەو
بەسەرهاتانەدا بەڵگە و نیشانەی زۆر هەیە بۆ خاوەن بیرو هۆشمەندەکان. وَلَوۡلَا كَلِمَةٞ سَبَقَتۡ مِن رَّبِّكَ لَكَانَ
لِزَامٗا وَأَجَلٞ مُّسَمّٗى ﴿١٢٩﴾ خۆ ئەگەر بڕیارێک لەلایەن پەروەردگارتەوە پێش نەکەوتایەو مۆڵەتی دیاریکراویش
نەبوایە، ئەوە لەناو بردنی خوانەناسان شتێکی ئەنجامدار دەبوو.فَٱصۡبِرۡ عَلَىٰ مَا يَقُولُونَ وَسَبِّحۡ بِحَمۡدِ رَبِّكَ
قَبۡلَ طُلُوعِ ٱلشَّمۡسِ وَقَبۡلَ غُرُوبِهَاۖ وَمِنۡ ءَانَآيِٕ ٱلَّيۡلِ فَسَبِّحۡ وَأَطۡرَافَ ٱلنَّهَارِ لَعَلَّكَ تَرۡضَىٰ ﴿١٣٠﴾ کەواتە
ئەی محمد ﷺ، ئەی ئیماندار خۆڕاگر بە بەرامبەر ئەو گوفتارە نابەجێیانەیان کە دەیڵێن و تەسبیحات و ستایش
و سوپاسی پەروەردگارت بکە، پێش هەڵهاتنی خۆرو پێش ئاوابوونی، لە هەندێک کاتەکانی شەودا هەر
تەسبیحات و ستایشی بکە، لە بەشە جیا جیاکانی ڕۆژیشدا هەر تەسبیحات و ستایشی بکە، بۆ ئەوەی لە
ڕەزامەندی پەروەردگار بەهرەمەند بیت. وَلَا تَمُدَّنَّ عَيۡنَيۡكَ إِلَىٰ مَا مَتَّعۡنَا بِهِۦٓ أَزۡوَٰجٗا مِّنۡهُمۡ زَهۡرَةَ ٱلۡحَيَوٰةِ
ٱلدُّنۡيَا لِنَفۡتِنَهُمۡ فِيهِۚ وَرِزۡقُ رَبِّكَ خَيۡرٞ وَأَبۡقَىٰ ﴿١٣١﴾ ئەی ئیماندار تۆ چاوەکانت مەبڕە ئەو نازو نیعمەتەی کە
هەندێک خەڵکمان لێ بەهرەوەر کردووە، کە زینەت و ڕازاوەی ژیانی دنیایە، بۆ ئەوەی لەو نازو نیعمەتە
تاقیانبکەینەوە، بێگومان ڕزق و ڕۆزی پەروەردگارت (لە بەهەشتدا) چاکترو بەردەوامترە. وَأۡمُرۡ أَهۡلَكَ

بِٱلصَّلَوٰةِ وَٱصۡطَبِرۡ عَلَيۡهَاۖ لَا نَسۡـَٔلُكَ رِزۡقٗاۖ نَّحۡنُ نَرۡزُقُكَۗ وَٱلۡعَٰقِبَةُ لِلتَّقۡوَىٰ ئەی پێغەمبەر ﷺ، ئەی ئیماندار فەرمان بدە بە هەموو تاکەکانی خێزانت، تا نوێژەکەیان (بەچاکی ئەنجام بدەن، چونکە خۆراکی ڕۆحە) و بەردەوام و کۆڵنەدەر و خۆڕاگربە لەسەری، ئێمە بێگومان داوای ڕزق و ڕۆزی لە تۆ ناکەین، بەڵکو ئێمە ڕزق و ڕۆزی بە تۆ دەبەخشین، سەرەنجامی چاک هەر بۆ خواناسی و دینداریە.﴿١٣٢﴾ وَقَالُواْ لَوۡلَا يَأۡتِينَا بِـَٔايَةٖ مِّن رَّبِّهِۦٓۚ أَوَ لَمۡ تَأۡتِهِم بَيِّنَةُ مَا فِي ٱلصُّحُفِ ٱلۡأُولَىٰ ﴿١٣٣﴾ کافرەکانی مەککە وتیان: باشە، ئەوە بۆ لەلایەن پەروەردگاریەوە مەعجیزەیەکی بۆ ئێمە نەهێناو (نیشانی نەداین)، مەگەر باسی (ئەو مەعجیزانە) لە کتێبە پێشووەکاندا ڕوون نەکراوەتەوە؟ (کاتی خۆی نیشانی قەومە پێشووەکانمان داوە بەڵام خۆ باوەڕیان نەهێناوە، بۆ ئامانیشی پێش بهێنین هەر باوەڕ ناهێنن). وَلَوۡ أَنَّآ أَهۡلَكۡنَٰهُم بِعَذَابٖ مِّن قَبۡلِهِۦ لَقَالُواْ رَبَّنَا لَوۡلَآ أَرۡسَلۡتَ إِلَيۡنَا رَسُولٗا فَنَتَّبِعَ ءَايَٰتِكَ مِن قَبۡلِ أَن نَّذِلَّ وَنَخۡزَىٰ ﴿١٣٤﴾ خۆ ئەگەر بەڕاستی ئێمەش پێش ناردنی قورئان و پێغەمبەر لەناومان بردنایە، ئەوە دەیانوت: پەروەردگارا، بۆچی پێغەمبەرێکت بۆ ڕەوانە نەکردین، تا شوێنی بەرنامە و ئایەتەکانی تۆ بکەوین پێش ئەوەی زەلیل و ڕیسوا ببین. قُلۡ كُلّٞ مُّتَرَبِّصٞ فَتَرَبَّصُواْۖ فَسَتَعۡلَمُونَ مَنۡ أَصۡحَٰبُ ٱلصِّرَٰطِ ٱلسَّوِيِّ وَمَنِ ٱهۡتَدَىٰ ﴿١٣٥﴾ ئەی پێغەمبەر(ﷺ) بە دوژمنانی دین بڵێ: هەموولایەک چاوەڕوانن، دە ئێوەش چاوەڕێ بن لە ئایندەدا دەزانن کە کێ خاوەنی بەرنامە و ڕێبازی ڕاست و دروستە و کێش ڕێبازی هیدایەتی گرتۆتە بەر.